ARREST VAN HET HOF VAN 11 MAART 1975 [1]

Porrini en anderen tegen Europese Gemeenschap voor Atoomenergie en Comont S. p. A., alsmede Bellintani en anderen tegen Europese Gemeenschap voor Atoomenergie en Cemi S. p. A. (verzoek om een prejudiciële beslissing, ingediend door de Giudice del Lavoro di Varese)

Zaak 65-74

Samenvatting

1. *Ambtenaren — Geschillen met de administratie — Personen die de hoedanigheid van ambtenaar of van personeelslid, niet zijnde plaatselijk functionaris, opeisen — Bevoegdheid van het Hof*
   (EGA-Verdrag, art. 152)

2. *Ambtenaren — Arbeidsverhouding jegens de Gemeenschap — Vestiging van die verhouding — Uitspraak van de nationale rechter — Niet intreden van de ten deze bedoelde gevolgen*

1. Artikel 152 EGA-Verdrag moet worden geacht niet alleen van toepassing te zijn op degenen die de hoedanigheid van ambtenaar of van personeelslid, niet zijnde plaatselijk functionaris, bezitten, doch ook op degenen die bedoelde hoedanigheid opeisen.

2. Aan de arbeidsverhouding tussen de Gemeenschap en haar ambtenaren of andere personeelsleden dan plaatselijke functionarissen, kan geen uitspraak van de nationale rechter ten grondslag liggen.

In de zaak 65-74

betreffende een verzoek aan het Hof krachtens artikel 150 EGA-Verdrag van de Giudice del Lavoro (arbeidsrechter) in de rechtbank te Varese, in de aldaar aanhangige gedingen tussen

PORRINI E. A.

en

EUROPESE GEMEENSCHAP VOOR ATOOMENERGIE EN AANDELENMAATSCHAPPIJ COMONT

1 — Procestaal: Italiaans.

en tussen

BELLINTANI E. A.

en

EUROPESE GEMEENSCHAP VOOR ATOOMENERGIE EN AANDELENMAATSCHAPPIJ CEMI

om een prejudiciële beslissing inzake de uitlegging van artikel 152 van het EGA-Verdrag en zijn toepassing op personen die niet de hoedanigheid van ambtenaar van de Europese Gemeenschappen bezitten,

wijst

HET HOF VAN JUSTITIE,

samengesteld als volgt: R. Lecourt, President, J. Mertens de Wilmars en Mackenzie Stuart, Kamerpresidenten, A. M. Donner, R. Monaco, P. Pescatore, H. Kutscher, M. Sørensen en A. O'Keeffe (rapporteur), Rechters,

Advocaat-Generaal: G. Reischl
Griffier: A. Van Houtte

het navolgende

ARREST

Ten aanzien van de feiten

Overwegende dat de inhoud van het verwijzingsvonnis en van de schriftelijke opmerkingen, ingediend krachtens artikel 21, tweede alinea, van het Protocol betreffende het Statuut van het Hof van Justitie EGA, kan worden samengevat als volgt:

I — De feiten

1. Het onderhoud en schoonmaken van de gebouwen en installaties der inrichtingen van het Gemeenschappelijk Centrum voor Onderzoek op het gebied van de kernenergie van Euratom is via aanne-

mingscontracten ten dele uitbesteed aan plaatselijke bedrijven.

2. In artikel 33 van bijlage F van de overeenkomst tussen Euratom en de Italiaanse Regering waarbij de inrichting te Ispra in het leven is geroepen, is aan de Commissie de verplichting opgelegd om in de contracten tot aanneming van werkzaamheden en diensten aan het door de aannemer te werk gestelde personeel even gunstige salarissen, uitkeringen van sociale zekerheid en arbeidsvoorwaarden te waarborgen als in de industriële bedrijven van dezelfde regio voor soortgelijk werk gelden.

3. In de na die overeenkomst uitgevaardigde Italiaanse wet nr. 1369 van 1960 worden zulke contracten inzake eenvoudige arbeidsverrichtingen verboden wanneer zij medebrengen dat de aannemer gebruik maakt van door de aanbesteder verschafte kapitaalgoederen, machines of uitrustingen.

Daarentegen wordt bij die zelfde wet voor contracten die niet op eenvoudige arbeidsverrichtingen betrekking hebben bepaald dat aanbesteder en aannemer hoofdelijk gehouden zijn het door laatstgenoemde ingezette personeel even gunstig te behandelen als het personeel van de aanbesteder zelf.

4. De inwerkingtreding van die wet heeft op de inrichting te Ispra tot een arbeidsgeschil geleid: de werknemers van de firma's CEMI en COMONT stellen dat zij op het Centrum van toepassing was en dat de aannemingscontracten tussen hun werknemers en Euratom eenvoudige arbeidsverrichtingen betroffen in dier voege dat kapitaalgoederen, machines en arbeidsinstrumenten eigendom waren van Euratom; zij noemen die contracten zelfs fictief: in feite waren de werknemers in de administratieve structuur van het Centrum opgenomen.

De Commissie heeft zich — met verwerping van dit betoog — bereid verklaard genoemd personeel successievelijk in dienst te nemen.

5. In mei 1973 hebben 43 werknemers van voornoemde bedrijven hun onderscheiden werkgevers en Euratom gedaagd voor de rechtbank te Varese, met vordering dat het die rechtbank behage:

a) krachtens wet nr. 1369 te verklaren voor recht dat zij ambtenaren zijn van Euratom in de categorieën C3 en C2, met alle gevolgen van dien, en wel zulks vanaf de aanvang hunner werkzaamheden;

b) subsidiair, te verklaren voor recht dat zij personeelsleden zijn in de inrichting van Euratom in de klasse A, tweede groep, derde salaristrap;

c) meer subsidiair — bijaldien de aannemingscontracten niet onrechtmatig moeten worden geacht —, krachtens voormelde wet Euratom en, zo te zamen als ieder afzonderlijk, de door die contracten gebonden bedrijven te veroordelen om met terugwerkende kracht aan verzoekers een zelfde statutaire en geldelijke behandeling te verzekeren als voor ambtenaren dan wel voor in voormelde klassen geplaatste personeelsleden der inrichting is weggelegd;

d) nog meer subsidiair, te verklaren dat zij plaatselijke functionarissen waren.

6. Zijnerzijds heeft Euratom:
de exceptie opgeworpen dat de Italiaanse rechter niet bevoegd zou zijn tot kennisneming van het sub a) en b) omschreven gedeelte der vordering, dat zou staan ter kennisneming van het Hof van Justitie — een dienstverband als ambtenaar moet te allen tijde berusten op een akte van benoeming, waarvoor een rechterlijke uitspraak niet in de plaats kan worden gesteld;

ten principale de preliminaire exceptie voorgedragen dat wet nr. 1369 op Euratom niet van toepassing was, immers alleen gold voor aannemers — als hoedanig bij gebreke van het voor de ondernemersactiviteit onontbeerlijke winstoogmerk noch de Gemeenschap noch het Centrum is te beschouwen;

zich met betrekking tot het sub c) gevorderde beroepen op de overeenkomst tussen Euratom en de Italiaanse Regering — waarbij een uitzondering op wet nr. 1369 is toegelaten;

wat betreft het sub d) gevorderde het procesbelang van verzoekers in twijfel getrokken op grond dat zij in feite reeds in het genot zijn van het salaris dat in genoemde overeenkomst voor plaatselijke functionarissen is voorzien.

7. De firma's CEMI en COMONT hebben, voor zoveel hen betreft, de conclusies van Euratom tot de hunne gemaakt.

8. Na voeging van beide zaken heeft de arbeidsrechter in de rechtbank te Varese op 18 maart 1974 een vonnis gewezen waarbij hij:

— de vordering sub c) ongegrond verklaarde aangezien enerzijds wet nr. 1369 niet van toepassing was op Euratom, instelling welke niet als aannemer (ondernemer) is te beschouwen, en anderzijds voormelde overeenkomst een uitzonderingsbepaling op wet nr. 1369 behelst;

— de vordering sub d) ongegrond verklaarde aangezien het procesbelang van verzoekers niet was aangetoond;

— ondanks niet-toepasselijk verklaring van wet nr. 1369 op Euratom de ontvankelijkheid der vorderingen sub a) en b) niet uitsloot, in zoverre verwijzende naar de algemene beginselen betreffende de schijnhandelingen, krachtens welke aan in schijn en bij wege van fictie in het leven geroepen rechtsposities een einde moet worden gemaakt en de erachter schuilgaande werkelijke rechtsposities er voor in de plaats dienen te worden gesteld.

9. Genoemde instantie heeft termen aanwezig geacht het Hof van Justitie te verzoeken om overeenkomstig artikel 150 van het EGA-Verdrag bij wege van prejudiciële beslissing uitspraak te doen inzake de navolgende vragen:

a) is artikel 152 van het Verdrag in die zin te verstaan dat het Hof ook bevoegd is tot kennisneming van geschillen tussen de Gemeenschap en personen die geen personeelsleden der Gemeenschap zijn, doch die hoedanigheid opeisen?

b) moet de arbeidsverhouding tussen de Gemeenschap en haar ambtenaren en personeelsleden steeds haar oorsprong vinden in een akte van benoeming dan wel kan daarvoor een uitspraak van de rechter waarin het feitelijk bestaan van een bepaalde arbeidsverhouding wordt vastgesteld, in de plaats komen?

c) mocht de voorafgaande vraag bevestigend worden beantwoord, kan het Hof dan volgens de regelen en algemene beginselen van het oprichtingsverdrag en van het Statuut van de ambtenaren handelen — zodanige Gemeenschap — na vaststelling dat er in feite een rechtstreekse arbeidsverhouding bestaat tussen de Gemeenschap en personen die, ofschoon formeel ondergeschikt aan bedrijven die taken van de Gemeenschap zelve aannemen, in inrichtingen van de Gemeenschap werkzaam zijn en, naar eisers stellen en wensen te bewijzen, voor hun werk gebruik maken van materiaal dat hun door de Gemeenschap ter beschikking wordt gesteld en volgens de aanwijzingen van haar ambtenaren handelen — zodanige arbeidsverhouding vestigen?

Het Hof zal bij dit onderzoek naar de verenigbaarheid van de door eisers bedoelde rechtspositie en voormelde regelen en beginselen mede in zijn overwegingen betrekken dat die casuspositie er toe leidt dat personen die wellicht niet geheel aan dezelfde eisen voldoen, doch zij aan zij in dezelfde inrichting dezelfde of gelijkwaardige taken te vervullen hebben, een ongelijke beloning ontvangen al naar gelang zij als ambtenaren of personeelsleden der inrichting rechtstreeks onder Euratom staan dan wel onder ondernemingen die opdrachten

van de EGA zelve hebben aangenomen.

10. Na dit vonnis is de Commissie in voege als aangekondigd met de aanstelling der betrokken werknemers voortgegaan, zodat alle verzoekers in het hoofdgeding thans plaatselijke functionarissen zijn. De aanhangig gemaakte procedure is daardoor evenwel niet zonder voorwerp geraakt: primair was toekenning met terugwerkende kracht van de hoedanigheid van ambtenaar of personeelslid der inrichting verlangd.

II — Procesvoering

Het verwijzingsvonnis is op 12 september 1974 ter griffie van het Hof ingeschreven.

Overeenkomstig artikel 21, tweede alinea, van het Protocol betreffende het Statuut van het Hof van Justitie EGA zijn schriftelijke opmerkingen ingediend, en wel namens de Commissie van de Europese Gemeenschappen door het lid van de juridische dienst G. P. Alessi, als gemachtigde, en namens verzoekers in het hoofdgeding door de heren A. Ulgheri en A. Merlo, advocaten te Milaan, onderscheidenlijk Varese.

Op rapport van de Rechter-Rapporteur en de Advocaat-Generaal gehoord, heeft het Hof van instructiemaatregelen afgezien.

III — Samenvatting van de schriftelijke opmerkingen ingediend krachtens artikel 21, tweede alinea, van het Protocol betreffende het Statuut van het Hof van Justitie EGA

1. Opmerkingen van de Commissie

a) De ontvankelijkheid en uitlegging der gestelde vragen

— De eerste vraag

Het komt de Commissie voor dat allereerst een onderzoek moet worden ingesteld naar de bevoegdheid van de nationale rechter; zou de vraag in zin worden beantwoord dat artikel 152 niet van toepassing is, dan zou die bevoegdheid daarmede niet zonder meer zijn erkend.

— De tweede vraag

De Commissie meent dat deze vraag slechts beantwoording behoeft wanneer bij beantwoording van de eerste vraag de bevoegdheid van de rechter a quo wordt erkend.

Zo niet, dan zou de vraag of de benoemingshandeling kan worden vervangen door een rechterlijke uitspraak per definitie voor het bodemgeschil niet beslissend kunnen zijn; zodanige uitspraak kan dan immers — eventueel — alleen worden gedaan door het Hof van Justitie. Weliswaar wordt in 's Hofs jurisprudentie het oordeel over de vraag of de in het nationale geding gestelde vragen ter zake dienende zijn, strikt aan de nationale rechter voorbehouden. Doch waar in artikel 150 aan verwijzing naar het Hof uitdrukkelijk de voorwaarde wordt gesteld dat de van het Hof gevraagde uitlegging van het Gemeenschapsrecht noodzakelijk moet zijn om de rechter a quo in staat te stellen uitspraak te doen, is het vanzelfsprekend uitgesloten dat deze laatste, wanneer hij naar Gemeenschapsrecht onbevoegd is, ten principale tot een beslissing zou kunnen komen, zodat ook van een verwijzing naar het Hof — met het oog op een prejudiciële beslissing ten principale — geen sprake kan zijn. Anders zou het Hof in zijn prejudiciële beslissing vooruitlopen op de uitspraak die het later uit hoofde van zijn volledige rechtsmacht zou menen te moeten geven.

— De derde vraag

De rechter a quo schijnt zonder meer van 's Hofs bevoegdheid tot kennisneming van de zaak uit te gaan en ziet voorbij aan de wezenlijke bedoeling van een verzoek om een prejudiciële beslissing; ook deze vraag is wederom zo geformuleerd dat met niet-inachtneming van de vormvoorschriften betreffende

rechtstreeks in te stellen beroepen — en zonder de voorgeschreven hiërarchische weg te bewandelen — aan het Hof wordt gevraagd zich bij voorbaat uit te spreken. De vraag schijnt bovendien de toepassing van het Gemeenschapsrecht op een concreet geval — en niet zijn uitlegging in abstracto — te betreffen. De ontvankelijkheid van de vraag dient er derhalve van afhankelijk te worden gesteld of in het op de eerste vraag te geven antwoord de bevoegdheid van de rechter a quo zal worden erkend; uitgesproken moet worden dat de rechterlijke beslissing die eventueel de benoemingshandeling zal moeten vervangen in ieder geval niet door het Hof maar door de nationale rechter dient te worden genoemen en uit de mededelingen betreffende de concrete feiten en omstandigheden der zaak zal moeten worden afgeleid welke vragen betreffende de uitlegging van het Gemeenschapsrecht er nu eigenlijk worden gesteld.

b) Ten principale

— De eerste vraag

De vraag betreft de toepasselijkheid van artikel 152 op geschillen tussen de Gemeenschap en personen die de hoedanigheid van ambtenaar of personeelslid van een inrichting opeisen (de rechter a quo had het verzoek om toekenning van de status van plaatselijk functionaris ongegrond verklaard) en doet het probleem rijzen of de nationale rechter bevoegd is. Het antwoord moet ontkennend luiden; internationale organisaties onttrekken rechtsgeschillen betreffende het dienstverband steeds aan de bevoegdheid van de nationale rechter en behouden de berechting dier geschillen, afhankelijk van de mate waarin de organisaties zijn geïnstitutionaliseerd, voor aan speciale rechterlijke instanties zoals de administratieve gerechten van de Verenigde Naties of van het Internationaal Arbeidsbureau, dan wel aan interne comités ad hoc — zoals het geval is met de Raad van Europa —, en wel zulks ten einde iedere — zelfs indirecte — inmenging van de deelnemende Staten in hun interne organisatie uit te sluiten. Het ontbreken van organen ad hoc heeft niet ten gevolge dat de bevoegdheid van de nationale rechterlijke instanties — uitgesloten als zij is door de immuniteit welke aan de organisatie is toegekend — komt te herleven, doch alleen dat in voorkomend geval rechtsgeschillen onderworpen zijn aan de controle die langs hiërarchische weg dan wel voluntair door het administratief gezag van het betrokken lichaam wordt uitgeoefend.

In de EEG- en EGA-Verdragen is voor de overheidsfunctie een onderscheiden en volledige, aan het Hof van Justitie voorbehouden rechtsbescherming in het leven geroepen. Artikel 152 EGA geldt voor geschillen tussen de Gemeenschap en haar personeelsleden, dat wil zeggen ambtenaren, andere personeelsleden (met uitzondering van plaatselijke functionarissen), voormalige ambtenaren, bij voorbeeld in verband met de pensioensregeling, anderen voor wie bedoelde regeling geldt alsmede, volgens 's Hofs jurisprudentie, de kandidaten bij een extern vergelijkend onderzoek. Het schijnt echter voor wie zich tot uitlegging van deze bepaling niet zeer veel inspanningen getroost, uitgesloten dat personen die met de Gemeenschap geen enkele formele band onderhouden, zoals verzoeksters in het hoofdgeding, als „functionarissen" of als „personen bedoeld in het Statuut" zouden kunnen worden beschouwd. In ieder geval is het Hof bevoegd op grond van artikel 148, derde alinea, van het EGA-Verdrag, waarin de rechtscontrole op de bestuurlijke werkzaamheid der Gemeenschap — wat begane verzuimen betreft — in het algemeen wordt geregeld; belanghebbenden kunnen het Hof verzoeken het beleid der Commissie te wraken op grond dat zij te hunnen aanzien geen besluit, houdende benoeming tot ambtenaar, heeft genomen.

De Commissie geeft het Hof in overweging om, indien het mocht oordelen dat de letter van artikel 152 van het EGA-Verdrag ten dezen een onoverkomenlijke hinderpaal oplevert, in een zaak als bedoeld door de rechter te Varese zijn be-

voegdheid te doen steunen op het gemene recht, zulks krachtens artikel 148, derde alinea, van genoemd Verdrag; de eerste vraag ware dus bevestigend te beantwoorden. Zij veroorlooft zich er voorts aan te herinneren dat in geval van een op de toepasselijkheid van artikel 148 berustend ontkennend antwoord moet worden vastgesteld dat het Gemeenschapsrecht in zaken als de onderhavige de bevoegdheid van de nationale rechter uitsluit.

— *De tweede vraag*

Deze vraag dient ten aanzien van ambtenaren ontkennend te worden beantwoord.

Als zodanig zijn slechts te beschouwen degenen die als zodanig zijn benoemd, hetgeen medebrengt dat er geen sprake van kan zijn een feitelijke tewerkstelling bij uitspraak van de rechter tot een dienstverhouding in juridische zin te verheffen. De theorie inzake het feitelijke hoedanigheid van ambtenaar, zoals die in het bestuursrecht is uitgewerkt, vermag binnen welomschreven grenzen aan in die hoedanigheid verrichte handelingen rechtskracht te verlenen, maar heeft voor de verhouding tussen administratie en belanghebbenden geen enkel rechtsgevolg. In 's Hofs jurisprudentie is dit beginsel voor de ambtenaren aanvaard.

Het inrichtingspersoneel schijnt echter in de regel krachtens contract te worden te werk gesteld. Vaste aanstelling vindt plaats na een stageperiode (artikel 90 van de regeling voor de andere personeelsleden van de Gemeenschap). Maar blijkens de artikelen 87, 91, 92, 93 en 97 der regeling — waarin naar de overeenkomstige artikelen van het Statuut van de ambtenaren wordt verwezen — neemt het feit dat het dienstverband op overeenkomst berust niet weg dat een functionaris van een inrichting rechtens met een ambtenaar is gelijk te stellen, zodat het privaatrecht niet op hem van toepassing is. Vaste aanstelling is slechts mogelijk krachtens een administratieve handeling der Gemeenschap; het contract vermag niet reeds op zich zelf een perfecte dienstverhouding te scheppen. De werkelijke betekenis die in het bestek van de regeling der dienstverhouding aan het contract moet worden gehecht, is dus niet duidelijk. Zou het van doorslaggevend belang zijn, dan zou men via het internationaal privaatrecht en met name door met de plaats van sluiting en die van uitvoering der overeenkomst te rade te gaan, uitkomen bij de — subsidiaire — toepassing van voor de onderscheiden personeelsleden verschillende nationale wettelijke regelingen, dat wil zeggen tot een niet-uniforme regeling van het dienstverband, welk resultaat onaanvaardbaar ware aangezien genoemde functionarissen steeds in het organigram der Gemeenschap voorziene posten moeten bezetten. De plaatselijke functionarissen bewijzen zulks a contrario: omdat zij niet geroepen zijn in het organigram van de Gemeenschap genoemde posten te bezetten, zijn op hun — contractuele — verhouding jegens de Gemeenschap de desbetreffende nationale wettelijke regelingen van toepassing, zodat de nationale rechterlijke instanties van te dien aanzien rijzende geschillen hebben kennis te nemen (art. 79, 81 der regeling).

Een publiekrechtelijke verhouding kan dus niet door de rechter worden geschapen in dier voege dat hij, zich voor partijen in de plaats stellend, rechtens bindende regels opstelt — zoals in het privaatrecht soms gebeurt —.

Het dienstverband van een inrichtingsfunctionaris — waarvoor een contract en een akte van aanstelling kenmerkend zijn — valt evenals dat van de ambtenaren, geheel onder het administratief gezag.

De Commissie geeft het Hof dan ook in overweging om, wanneer het termen aanwezig mocht achten op deze kwestie in te gaan, de vraag in ontkennende zin te beantwoorden.

— *De derde vraag*

Mocht het Hof de beide eerste vragen als voormeld beantwoorden, dan is de derde vraag volgens de Commissie zonder voorwerp geraakt. Zij wil er echter op wijzen dat in twijfel mag worden getrok-

ken of er wel een aan alle rechtsstelsels gemeenschappelijk rechtsbeginsel bestaat — zoals de rechter a quo meent — volgens hetwelke de hierbedoelde aannemingscontracten nietig zouden zijn en de rechter rechtstreeks tussen de aanbesteder en de werknemers van de aannemer een rechtsbetrekking zou moeten tot stand brengen op grond dat die contracten een schijnhandeling — en wel het fictief inschakelen van een tussenpersoon — zouden behelzen, welk beginsel zonder belangrijke wijzigingen in de Italiaanse wet zou zijn overgenomen. Zulke contracten zijn in alle Lid-Staten, uitgezonderd in Italië, rechtsgeldig (en buiten het toepassingsgebied van wet nr. 1369 misschien ook in Italië).

In ieder geval is niet bewezen dat de taak van verzoekers in het hoofdgeding overeenkomt met die van ambtenaren of personeel van een inrichting; dat zij onlangs als plaatselijke functionarissen zijn aangesteld kan op het tegendeel wijzen.

2. Opmerkingen van verzoekers in het hoofdgeding

Jarenlang is het personeel van uitzendbureaus voor hetzelfde werk veel lager beloond dan personeel dat rechtstreeks door de Gemeenschap in dienst werd genomen. De litigieuze firma's waren volkomen fictieve lichamen die onnodig en ontwettig als bemiddelaar optraden tussen hun werknemers en Euratom — waaraan hun werk in feite ten goede kwam —.

Wat de bevoegdheid betreft: in artikel 32 van bijlage F van de wet van 1 augustus 1960 nr. 906 is met zoveel woorden bepaald dat „ieder geschil dat ten aanzien van de arbeidsverhouding mocht rijzen zal worden uitgewezen overeenkomstig de te dier zake geldende Italiaanse wet". Anders dan Euratom meent, gaat het er in casu niet om een organieke verhouding tot stand te brengen, doch in concreto voor bedoelde werknemers economisch en rechtens een zelfde statuut te verkrijgen als is weggelegd voor personeel dat rechtstreeks in dienst staat bij de Gemeenschap en gelijke taken vervult.

Zelf wanneer het Hof bevoegd mocht zijn, zou de Italiaanse wetgeving moeten worden toegepast; Euratom moet inderdaad worden beschouwd als een onderneming in de zin van wet nr. 1369.

— *Wat betreft de eerste vraag:*

Het Hof van Justitie wordt in artikel 152 van het EGA-Verdrag weliswaar bevoegd verklaard in elk geschil tussen de Gemeenschap en haar personeelsleden uitspraak te doen, zulks echter „binnen de grenzen en onder de voorwaarden vastgesteld in het Statuut of voortvloeiende uit de regeling welke voor hen toepasselijk is". Daaruit volgt dat wanneer krachtens een bijzondere overeenkomst zoals die tussen de Italiaanse Regering en Euratom (voormeld artikel 32) de plaatselijk bevoegde rechter van geschillen betreffende de arbeidsverhouding heeft kennis te nemen, ook alleen diens rechtsmacht behoort te worden ingeroepen. Dat de administratie aan de werknemers niet de hoedanigheid van functionaris of ambtenaar heeft toegekend, doet niet ter zake.

— *Wat betreft de tweede vraag:*

Een feitelijke arbeidsverhouding is in bijzondere gevallen bestaanbaar. Wanneer de Commissie weigert de aanspraak op de hierbedoelde kwalificatie te erkennen van iemand die aantoont aan alle daartoe gestelde voorwaarden te voldoen, kan de desbetreffende hoedanigheid hem op dezelfde wijze — en op grond van dezelfde middelen die een particulier tot handhaving van zijn eigen rechten jegens de Staat kan inroepen — bij uitspraak van de rechter worden toegekend.

— *Wat betreft de derde vraag:*

Men mag het Hof van Justitie niet de bevoegdheid ontzeggen om althans ten aanzien van particulieren vast te stellen dat zij voldoen aan de voorwaarden die voor uitoefening van een bepaalde functie moeten zijn vervuld. Doch de Italiaanse rechter heeft zich uit te spreken

over het recht van verzoekers in het hoofdgeding op wijziging van de hoedanigheid waarin zij werkzaam zijn, op achterstallige betalingen en op vastlegging van een rechtstreekse betrekking met de Gemeenschap.

Overwegende dat tijdens de mondelinge behandeling van 6 februari 1975 opmerkingen zijn gemaakt door verzoekers in het hoofdgeding, vertegenwoordigd door A. Ulgheri, advocaat te Milaan, en door de Commissie, vertegenwoordigd door haar gemachtigde G.P. Alessi;

Overwegende dat de Advocaat-Generaal ter terechtzitting van 25 februari 1975 zijn conclusie heeft genomen;

Ten aanzien van het recht

1 Overwegende dat de arbeidsrechter in de rechtbank te Varese bij vonnis van 18 maart 1974, ingekomen ter griffie op 12 september 1974, het Hof verzocht heeft bij wege van prejudiciële beslissing uitspraak te doen inzake de uitlegging van artikel 152 van het Verdrag tot oprichting van de EGA en zijn toepassing op personen die niet de hoedanigheid van ambtenaar of personeelslid van de Europese Gemeenschappen bezitten;

2 dat die vragen zijn opgeworpen in geschillen betreffende de toekenning van de hoedanigheid van ambtenaar of personeelslid van Euratom aan werknemers van ter plaatse gevestigde onderhouds- en schoonmaakbedrijven die aannemingscontracten hebben afgesloten met de te Ispra gevestigde inrichting van het Gemeenschappelijk Centrum voor Onderzoek op het gebied van de kernenergie;

3 dat uit het verwijzingsvonnis blijkt dat deze werknemers, verzoekers in het hoofdgeding, ertegen zijn opgekomen dat zij jarenlang niet op dezelfde wijze zijn behandeld als personeel dat rechtstreeks bij de Gemeenschap in dienst is, otschoon zij soortgelijke taken vervulden en vanaf de aanvang hunner werkzaamheden met terugwerkende kracht aanspraak maken op de hoedanigheid van ambtenaren in de categorieën C3 en C2 dan wel van personeelsleden ener inrichting in de klasse A, tweede groep, derde salaristrap;

4 dat verweerster in het hoofdgeding ten exceptieve heeft betoogd dat de nationale rechter niet bevoegd zou zijn tot kennisneming van deze vordering die ter beoordeling van het Hof van Justitie zou staan, daartoe voorts stellende dat een dienstverband als ambtenaar te allen tijde moet berusten op een akte van benoeming, waarvoor een rechterlijke uitspraak niet in de plaats zou kunnen komen;

5 overwegende dat dan ook in de eerste plaats wordt gevraagd of artikel 152 van het EGA-Verdrag in die zin is te verstaan dat het Hof ook bevoegd is tot kennisneming van geschillen tussen de Gemeenschap en personen die geen personeelsleden der Gemeenschap zijn, doch die hoedanigheid opeisen;

6 overwegende dat in genoemd artikel is bepaald dat „het Hof van Justitie bevoegd [is] uitspraak te doen in elk geschil tussen de Gemeenschap en haar personeelsleden, binnen de grenzen en onder de voorwaarden vastgesteld in het Statuut of voortvloeiende uit de regeling welke voor en toepasselijk is";

7 dat het „Statuut" onder de daarin genoemde voorwaarden betrekking heeft op de „ambtenaren";

8 dat de „regeling" ook van toepassing is op enerzijds „tijdelijke functionarissen en hulpfunctionarissen" — wier rechten in de regeling worden omschreven —, anderzijds „plaatselijke functionarissen" (titel IV der regeling), wier arbeidsvoorwaarden (artikel 79 a), b) en c)) worden vastgesteld „aan de hand van de voorschriften en gebruiken ter plaatse waar de functionaris zijn werkzaamheden moet verrichten";

9 dat het Hof krachtens titel VII van het Statuut in elke ambtenarenzaak rechtsmacht heeft;

10 dat de bepalingen van titel VII van het Statuut ingevolge de artikelen 46, 73, 83 en 97 van de „regeling" op andere personeelsleden dan plaatselijke functionarissen van overeenkomstige toepassing zijn;

11 dat waar de arbeidsvoorwaarden van ambtenaren en andere personeelsleden dan plaatselijke functionarissen in het Statuut dan wel in de „regeling" zijn vastgesteld, de kennisneming van geschillen waartoe zij aanleiding geven in artikel 152 van het EGA-Verdrag aan het Hof wordt voorbehouden, terwijl daarentegen de arbeidsvoorwaarden der plaatselijke functionarissen op grondslag van de nationale wet worden vastgesteld en voor de nationale rechter kunnen worden ingeroepen;

12 dat de nationale rechter in casu reeds van de hem verleende bevoegdheid tot kennisneming van de vordering der verzoekers strekkende tot toekenning van de hoedanigheid van plaatselijk functionaris heeft gebruik gemaakt en het Hof alleen om uitlegging verzoekt in verband met het feit dat verzoekers zich de aan ambtenaren en andere personeelsleden dan plaatselijke functionarissen voorbehouden rechten wensen te zien toegekend;

13 dat waar de onderhavige rechten de in het Statuut erkende rechten zijn, artikel 152 EGA-Verdrag moet worden geacht niet alleen van toepassing te zijn op degenen die de hoedanigheid van ambtenaar of van personeelslid, niet zijnde plaatselijk functionaris, bezitten, doch ook op degenen die bedoelde hoedanigheid opeisen;

14 overwegende dat vervolgens wordt gevraagd of de arbeidsverhouding tussen de Gemeenschap en haar ambtenaren en personeelsleden steeds en onveranderlijk haar oorsprong moet vinden in een akte van benoeming dan wel of daarvoor een uitspraak van de rechter waarin het feitelijk bestaan van een bepaalde arbeidsverhouding wordt vastgesteld, in de plaats kan komen;

15 overwegende dat hierop, gezien het antwoord dat op de eerste vraag werd gegeven, moet worden geantwoord dat aan de arbeidsverhouding tussen de Gemeenschap en haar ambtenaren of andere personeelsleden dan plaatselijke functionarissen, geen uitspraak van de nationale rechter ten grondslag kan liggen;

16 overwegende dat op de derde vraag, gezien het op de voorafgaande vraag gegeven antwoord, niet behoeft te worden ingegaan;

Ten aanzien van de kosten

17 Overwegende dat de kosten, door de Commissie van de Europese Gemeenschappen wegens indiening harer opmerkingen bij het Hof gemaakt, niet voor vergoeding in aanmerking komen;

dat de procedure ten aanzien van de partijen in het hoofdgeding als een aldaar gerezen incident is te beschouwen, zodat de nationale rechter over de kosten heeft te beslissen;

HET HOF VAN JUSTITIE,

uitspraak doende op de door de arbeidsrechter in de rechtbank te Varese bij vonnis van 18 maart 1974 gestelde vragen, verklaart voor recht:

1. **Artikel 152 EGA-Verdrag moet worden geacht niet alleen van toepassing te zijn op degenen die de hoedanigheid van ambtenaar of van personeelslid, niet zijnde plaatselijk functionaris, bezitten, doch ook op degenen die bedoelde hoedanigheid opeisen;**

2. **Aan de arbeidsverhouding tussen de Gemeenschap en haar ambtenaren of personeelsleden, niet zijnde plaatselijke functionarissen, kan geen uitspraak van de nationale rechter ten grondslag liggen.**

Lecourt Mertens de Wilmars Mackenzie Stuart Donner Monaco
Pescatore Kutscher Sørensen O'Keeffe

Uitgesproken ter openbare terechtzitting te Luxemburg op elf maart negentienhonderdvijfenzeventig.

De Griffier
A. Van Houtte

De President
R. Lecourt

CONCLUSIE VAN DE ADVOCAAT-GENERAAL G. REISCHL VAN 25 FEBRUARI 1975 [1]

Mijnheer de President,
mijne heren Rechters,

Bij de arbeidsrechter te Varese zijn twee gedingen aanhangig, waarin met name de verklaring voor recht verlangt wordt dat een aantal personen als ambtenaren van Euratom of als personeel van inrichtingen voor kernonderzoek zijn te beschouwen en op een daarmede overeen-

1 — Vertaald uit het Duits.